

розміщення відходів; не прийнятий технічний регламент «Про захоронення відходів», який би базувався на нормах Директив ЄС. Отже, незважаючи на пророблену роботу фактичної адаптації законодавства України до законодавства ЄС у сфері управління відходами досі немає.

Вихід із цієї ситуації, на наш погляд, можливий за умови: по-перше, спільної праці законодавчої та виконавчої гілок влади в Україні з метою повного та своєчасного виконання зобов'язань, які взяла на себе Україна підписавши Угоду про асоціацію між Україною та ЄС та Додатків до цієї Угоди. По-друге, продовження виконання заходів з адаптації законодавства України до законодавства ЄС передбачені Угодою про асоціацію між Україною та ЄС Мінприроди, міністерствами та центральними органами виконавчої влади у строки та у порядку визначеному у чинному законодавстві України. Якщо така скоординована співпраця буде відсутня важко говорити про якусь реальну адаптацію законодавства України до законодавства ЄС у сфері управління відходами та побутовими відходами зокрема.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони . Закон України від 16 вересня 2014 року // Офіційний вісник України. – від 26.09.2014. – № 75
2. Про відходи. Закон України від 05 березня 1998 року № 187/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. –1998. – №36-37. – Ст.242
3. Про поводження з радіоактивними відходами. Закон України від 30 червня 1995 року № 255/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. –№27. – Ст.198
4. Про металобрухт. Закон України від 05 травня 1999 року № 619-XIV // Відомості Верховної Ради України. –1999. – №25. – Ст.199
5. Огляді стану гармонізації законодавства України з вимогами права ЄС та Базовий план гармонізації законодавства України з правом ЄС (ДОВКІЛЛЯ) грудень 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/index.php/adaptation>
6. Додаток XXX до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/index.php/adaptation>
7. Директива № 2008/98/ЄС про відходи від 19 листопада 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/activity-adaptation>
8. Директива № 1999/31/ЄС про захоронення відходів зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003/26 26 квітня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/Dir_1999_31
9. Директива № 2006/21/ЄС про управління відходами видобувної промисловості та внесення змін і доповнень до Директиви № 2004/35/ЄС від 15 березня 2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kmu.gov.ua/document/248091883/Dir_...
10. Директива № 2000/76/ЄС щодо спалювання відходів від 04 грудня 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_942
11. Директива № 2004/12/ЄС про упаковку та відходи пакування від 20 грудня 1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_b05
12. Про затвердження заходів передбачених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони відповідальність за реалізацію яких покладена на Мінприроди. Наказ Мінприроди України від 15 жовтня 2014 р. № 317[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/index.php/adaptation>

SANCTA SEDES І ІНТЕГРАЛЬНА ЕКОЛОГІЯ: НОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ЗАХИСТУ НПС

Крупський М.

(магістр, Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

Науковий керівник – д.ю.н., професор В.В. Костицький

Анотація. Стаття присвячена висвітленню нових інструментів захисту НПС, серед яких важливе місце посідають інструменти впливу на свідомість суспільства в рамках інтегрального підходу. Відмічено важливість інтегрального підходу у вирішенні надскладних проблем захисту НПС. Визначено поняття

екологічної етики та її місце в інтегральному підході. На прикладі енцикліки “Славен будь” продемонстровано, яким чином відомі постаті, митці, релігійні діячі можуть привернути увагу суспільства до проблем НПС. Доведена важливість етичної складової у надіях змінити ставлення людини до живої природи.

Maksym Krupskiy Sancta Sedes and integral ecology: new instruments for environmental protection.

This article highlighted new tools, devoted to the environmental protection, including the important place occupied by instruments of influence on the consciousness of society as part of integral approach. It was noted the importance of an integral ecology approach in solving complicated problems of environmental protection. Was defined concept of environmental ethics and its place in the integral ecology approach. For example was analyzed Pope encyclical "Praise Be", which demonstrated how famous people, artists, religious leaders can draw public attention to the problems of environmental protection. In this document was shown for main direction for new level of environmental protection. First of all it is understanding of the current problem in ecology, lack of international coordination. Second is capacity of humanity to change situation. Third is importance of unifying efforts (integral approach) and see many perspectives and levels in our common goal. And forth – importance of dialogue between all participants (all government and non-government institutions, authorities, religious leaders, famous artists etc.

Importance of ethical component gave hope for changes in the relationship between man and nature. Author finished with important question of future possible restrictions of rights and freedoms, trying to gain «common good» for our planet. With integral ecology approach and uniting efforts of all countries in the world this question will become a crucial in near future.

Ця стаття присвячена новим інструментам захисту навколишнього природного середовища, а саме впливу відомих постатей на формування нового бачення суспільства щодо проблем екології. У якості прикладу аналізується «Laudato si» (Славен будь) – енцикліка Папи Франциска, присвячена збереженню планети.

Увесь світ шукає нові інструменти для захисту НПС. Швидка зміна клімату, зростання темпів забруднення, виснаження природних ресурсів – не опис проблем майбутнього, а реалії сьогодення. Крім реальних викликів у економічній і політичній сфері головним викликом залишається зміна свідомості людини щодо її ролі у збереженні природи, більш дбайливе ставлення до навколишнього середовища. Тут можуть бути задіяні нові інструменти та моделі захисту НПС.

Шон Есборн-Харгенс, інтегральний теоретик, у першому розділі своєї відомої книги “Інтегральна екологія” відмічає наступне: “Збільшується визнання складності екологічних проблем і це веде лідерів природнозахисних організації, різних агентств, регуляторних інституцій і дослідницьких закладів шукати більш інтердисциплінарну, мультидисциплінарну і навіть трансдисциплінарну модель, яка дасть розуміння і вирішить проблеми екології” [1, с.5].

Для дослідника інтегральний підхід, який він сам визначає, як той, що розглядає ситуацію з різних перспектив, “мета-парадигмістично”, є шляхом взаємного обміну ідеями, який збагатить рішеннями усіх, хто переймається викликами сьогодення [1, с.5].

І дійсно інтегральний підхід у час глобалізації видається чи не єдиним виходом для вирішення комплексних проблем сьогодення. На жаль бар’єрів ще багато: кордони, нерівномірність розподілу фінансів, гонка озброєння. Також проблемою є жорстка конкурентна боротьба за природні ресурси та ринки [2, с.140-142].

Але головною проблемою, мабуть є свідомість людей, їх розуміння своєї ролі у захисті навколишнього природного середовища. Тому разом не менш важливим інструментом у створенні моделей захисту нашої планети від шкідливої діяльності людини є зміна свідомості суспільства, закладення нових ідей співіснування людини у природі.

20 століття стало свідком формування нової науки - екологічної етики - галузі міждисциплінарних знань, предметом якої є моральні та духовні аспекти ставлення людини до живої і неживої природи [3].

Розуміння стійкої етичної та моральної складової в сфері захисту НПС помічали відомі вчені-екологи ще за часів становлення екологічного права вже незалежної України [4].

Незважаючи на багато розбіжностей в поглядах на варіанти побудови екологічної етики, є єдність у тому, щоб екологічно переосмислити засади нашого мислення [5, с.538].

Енцикліка Папи Франциска “Славен будь”, присвячена проблемам екології є наочним прикладом поєднання етичної складової з постулатами інтегральній екології і по суті сама є частиною цього інтегрального підходу, який задля досягнення результату використовує різні підходи, перспективи тощо. Видана 18 червня 2015 року, вона не тільки викликала увагу усіх вірян Римо-Католицької церкви, але й політиків, вчених, митців, враховуючи статус папського престолу у світовій політиці [6].

Коротко проаналізуємо основні положення енцикліки:

1. Незадовільний стан НПС і відсутність належного захисту. Природа потребує більш уважного і дбайливого ставлення. «Кліматичні зміни – це глобальна проблема з важкими ускладненнями у сфері довкілля, соціальними, економічними, розподільчими та політичними ускладненнями та становлять один з головних актуальних викликів для людства» (п. 25). «Щороку зникають тисячі видів рослин і тварин, втрачених назавжди, яких ми вже більше не зустрінемо, яких наші діти вже не зможуть побачити» (п. 33). Автор вказує на «своєрідне притуплення та легковажну безвідповідальність» (п. 59). Також аналізуються проблеми в сфері міжнародного захисту через брак політичних рішень (п. 166).

2. Здатність людини вплинути на ситуацію навколо захисту НПС. Папа визнає, що ми «можемо зауважити зростаючу чутливість щодо навколишнього середовища та дбання про природу, дозріває щира і болісна стурбованість всім тим, що діється з нашою планетою» (п.19). «У людства ще залишилася здатність співпрацювати, щоби будувати наш спільний дім» (п.13).

3. Провідною пропозицією енцикліки є «інтегральна екологія», як нова парадигма справедливості; екологія, «яка включатиме особливе місце людини в цьому світі та її взаємини з дійсністю, яка її оточує» (п. 15). Таким чином, «аналіз проблем довкілля невід’ємний від вивчення загальнолюдських, родинних, урбаністичних контекстів, праці, як також від ставлення людини до себе самої» (п. 141), оскільки «не існує двох окремих криз, екологічної та суспільної, а радше – одна і складна соціально-екологічна» (п. 139).

4. В енцикліці є запрошення до діалогу, в якому релігійні організації можуть стати одним із посередників. Також зроблений акцент на вихованні. «Існують дискусії щодо довкілля, в яких важко досягти згоди... Церква не претендує на те, щоб окреслювати наукові питання, ні поставити себе на місце політики, а я лише запрошую до чесної і прозорої дискусії, аби часткові інтереси чи ідеології не шкодили спільному добру» (п. 188). Не можна недооцінювати важливості освітніх екологічних програм, здатних вплинути на щоденні жести і звички, починаючи від зменшення споживання води до роздільного збирання сміття чи вимкнення непотрібного освітлення (п. 211).

Висновок

Розглядаючи енцикліку папи Франциска, ми не тільки усвідомлюємо важливість етичної складової у екологічному вихованні, але й стаємо свідками застосування нових інструментів в рамках інтегрального підходу, який всебічно розглядає проблеми екології та пропонує нестандартні шляхи вирішення проблем. Вплив відомих постатей на суспільство через промови та документи (як запропонована енцикліка) і є частиною інтегрального підходу, який у майбутньому повинен поєднати найкращі зусилля політиків, митців, релігійних діячів світового рівня для досягнення нового рівня захисту НПС. Єдиним питанням, яке не розглядається сьогодні, але виникне у майбутньому через інтегральний підхід у екології – які максимальні обмеження прав людини можуть бути запропоновані у масштабі планети, щоб у короткий термін вирішити екологічні проблеми, особливо у часи кризових явищ, які зачіпають інтереси усього людства?

Список використаних джерел

1. Esbjörn-Hargens, Sean, & Zimmerman, Michael E. Integral ecology: Uniting multiple perspectives on the natural world. –New York: Random House/Integral Books, 2009.

2. Харченко М. Формування екологічної моралі в студентському колективі //Педагогіка і психологія. - 1998. - № 2. - С. 139-144.
3. Екологічна етика Гофтул М. Г. Сучасний словник з етики. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім.І. Франка, 2014. – 416с.
4. Кравченко С. М., Костицький М. В. Екологічна етика і психологія людини./ Кравченко С. М.,Костицький М. В. – Львів.: Світ, 1992. – 102 с.
5. Толстоухов А. Екологічна свідомість і влада: проблеми взаємовідносин //Хроніка 2000. - 1998. - № 27-28. - С. 538-556
6. Франциск. Енцикліка *Laudato Si'* (Славен будь) – Режим доступу: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/encyclicals/documents/papa-francesco_20150524_enciclica-laudato-si.html.

ПРИНЦИП ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК СКЛАДОВИЙ ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ПРИНЦИПІВ ГАЛУЗІ ТРУДОВОГО ПРАВА

Кузнецова Л.В.

(старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін Східноєвропейського університету економіки і менеджменту (м. Черкаси))

***Анотація** В статті піднято питання щодо розширення кола принципів галузі трудового права. Виокремлено принцип охорони навколишнього природного середовища. Проведено співвідношення принципів екологічного та трудового права.*

***Ключові слова.** Право, реформа, принцип права, екологічне право, трудове право, гармонізація та уніфікація права, глобалізаційні процеси.*

***Аннотация.** В статье поднят вопрос о расширении круга принципов в области трудового права. Выделен принцип охраны окружающей природной среды. Проведено соотношение принципов экологического и трудового права.*

***Ключевые слова.** Право, реформа, принцип права, экологическое право, трудовое право, гармонизация и унификация права, глобализационные процессы.*

Kuznetsova L. The principle of environmental protection as an element of skladyvyyu principles of labor law.

The article raised the question of expansion of the principles of labor law. ; Principles of environmental protection. A correlation of principles of environmental and labor law.

The process of reforming labor law leaves open the question of the list of principles of labor law and on their content. Just as the modern labor legislation in many areas are unfinished and incomplete, and economic principles of regulation of labor relations created new, not yet found its full control.

With legal principles are laws and property rights as social and independent events, improving the system and structure of the law and is legal regulation. Legal principles are important for the legislative and enforcement activity. Yes, they serve as a legal reference to those, which are formulated industry standards, introduced amendments to the existing regulations. They also help to better understand the value of certain standards and defining trends of legislation.

Direct communication with the environment, including the inhalation of air, meet the aesthetic needs and the like, is regarded by scientists as a natural right, even when it is not clearly defined in the law. Keeping the environment in good condition ensures realization by citizens of their right to a safe environment. One can argue about the right of citizens to natural living conditions and raise the issue of safe working conditions.

State law establishes the basic principles of environmental policy in the field of environmental protection, which creates prerequisites for the formation of environmentally sound conditions of employment rights.

***Keywords.** The right reform, the principle of law, environmental law, labor law, harmonization and unification of law globalization.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Основою формування будь-якої галузі права як відомо є його принципи, тобто ті керівні начала, які і започатковують саму галузі права. Адже кожна галузь права має певні основні ідеї та тенденції, які характеризують цю